

Szerkesztőségi iroda:
Főutca 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtatnak Gyulán, a kiadóhivatalban, Nagy Ferenc könyvkereskedésében; Pesten Neumann A. és társa hirdetés-irodájában, (kigyóutca, 6. sz.)

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garmondsor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKÉS

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

Előfizetési felhívás!

a
„B E K E S”

című politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap 1870-ik évi október–decemberi folyamára.

A folyó szeptemberhő végével a „Békes” fennállásának egy évi ideje telik le. Mennyire felelt meg lapunk kitűzött feladatának s különösen a megye érdekeit tekintve, e körül mennyi igyekezetet fejtett ki, hogy valódi vidéki közlönyül tekintethessék: azt a lefolyt évből működésünkre vetett visszatekintés által legjobban megítélheti az olvasó közönség.

Részüinkről a jóakarát és igyekezet nem hiányzott s ha sok tekintetben nehéz állásunkban némi megnyugvással tekintünk vissza a lefolyt év eredményeire s reménnyel tekintünk a jövő elé, ezt kizárólag kifejtett s ezentul is kifejtendő igyekezetünk öntudatában s munkatársaink további megtisztelő támogatására számítva tesszük.

Szabad legyen ezek után t. előfizetőinket és barátainkat felkérni, hogy lapunkat, mind maguk előfizetve, mind új előfizetőket szerezve, gyámolítani sziveskedjenek.

Gyulán 1870. sept. 18.

Hajóssy Otto

kiadótulajdonos és felelős szerkesztő.

Előfizetési feltételek:

az 1870-ik év utolsó negyedére, vagyis október, november és december hónapokra helyben házhoz hordva, vagy vidékre postai küldéssel 1 frt.

8 előfizetőt gyűjtőnek egy tiszteletpéldány jár.

Az előfizetési összegek bérmentve a „Békes” kiadó hivatalának (Nagy Ferenc könyvkereskedésébe Gyulán, főutca) küldendők be. Ugyanott vétetnek fel a hirdetések is, három hasábos Garmond sorért 5 kr.-jával, nyiltéri közlések soronként 15 kr.-jával, bélyegdíj minden beiktatásért külön 30 kr. Többszöri beiktatásnál aránylagos leengedés.

A lapba szánt dolgozatok és cikkek a szerkesztőséghez (Gyulán, főutca 186. sz. a.) küldendők.

Mindazok, kiknek előfizetése e hó végével lejár, az előfizetés mielőbbi megújítására kéretnek, hogy a lap szétküldésében fenakadás ne történjék. Az előfizetés eszközlésére a postai utalványt, mint célszerű módot ajánljuk.

Békes-Gyulai honvéd zászlóalj.

A gyakorlati életben leendő alkalmazásra szánt törvények javítást igénylő hiányait és hátrányait a tapasztalat utmutatása szerint javítani, a törvényhozásnak s illetőleg a ministeriumoknak, a hiányokat és hátrányokat pedig, valamint azok kijavítását is felmutatni s azok helyrehozását kívánni, kérelmezni a törvény végrehajtásával megbízott, következőleg a hátrányokat őrző, s azokat legközelebből érdeklő megyei és városi hatóságoknak, vagy hivatalnokoknak kötelessége.

Az, ki e megyében csak egyszer is résztvevett az ujonccsállításban, fel kellett hogy tűnjék előtte azon viszárs körülmény, hogy míg a rendes vagy közös hadsereghez Békesmegye öt járása egy t. i. a szolnoki ezredparancsnoksághoz sorozza hadkötelese illetéket s csak a szarvasi járás soroz Szegedhez, — addig a honvédek a 7-, 8-, 9-ik vagyis a turi, szalontai és gyulai, tehát 3 zászlóalj parancsnoksághoz soroztatnak.

Ezen felosztás Békesmegye lakosságát azon terhelő körülmény alá ejtette, hogy a mi fiainknak az egész békési járásból Gyulán keresztül kell Szalontára, mint zászlóparancsnokságuk he-

lyére vándorolni; valamint szinte Szalontára kell menni az egész sárréti járásnak és Doboznak is; — a szarvasi és csabai járás pedig Kigyós kivételével M.-Turra kénytelen menni; holott valamint a békési járás, ugy Csaba város is 1/4 rész uttal jöhetnének Gyulára; — másrésztől a csabai és békési járás helyett a vásárhelyi és makói honvédeknek kell fáradni a gyulai vagy mint most nevezetik: csongrád-csanádi 8-dik zászlóalj parancsnoksághoz.

Békesmegyének ily szétdarabolását s a gyulai 8-ik zászlóaljnak csongrád-csanádi zászlóaljnak lett elnevezését szerintem az okozta, hogy midőn ezen beosztás készült, akkor még a parancsnokságok székhelyei nem lévén véglegesen megállapítva, mint tudjuk, Gyula nem vétetett számításba, hanem e helyett Makón vagy Batonyán volt felvéve a 8-ik zászlóalj parancsnoki székhelye s ez okozta, hogy Makó, Vásárhely és Gyula a 8-ik zászlóaljhoz; Csaba Túr-ra a 7-ik és a békési járás Szalontára, a 9-ik zászlóaljhoz osztatott be, s e beosztást megtartották azután is, midőn a Makóra vagy Battonyára tervezett csongrád-csanádi parancsnokság Gyulára tétetett által.

Tekintve most tényleges helyzetünket, miután

a törvény megrendeli, hogy a zászlóalj parancsnokságok a mennyire lehet azon megye nevével fogják nyerni, melyben székelnek, a gyulai vagyis a békesmegyei 8-ik honvéd zászlóalj Csongrád-Csanád nevet visel s ezért békési nincs, holott Békesmegyéből, mint 20,000 lelket számlálóból 2 zászlóalj is kiállitható; — miután ugyan a fentebbi okból csongrádi nincs, hanem a 7-ik zászlóalj békés-csongrádi címet visel M.-Túr székhellyel; — holott ha a békés-gyulai 8-ik zászlóaljtól elszakítottán, Szentés, Vásárhely esatoltatik a békés-csongrádi 7-ik zászlóaljhoz, s e helyett ettől Csaba és a békési járás elszakítottán, esatoltatik a 8-ik, vagyis gyulai zászlóaljhoz: akkor lesz a törvény értelmében a 7-ik zászlóalj csongrádi; a 8-ik pedig békés-gyulai vagy békési zászlóalj parancsnokság, mely által míg egyrésztől a törvénynek elég tétetik, másrésztől mindenik vármegye megkapja fiait, megnyeri a polgárok könnyebbségét, mit nem szabad figyelmünkől soha kiejtenünk, mert mind a vásárhely-szentési, mind a békési és csabai polgárok honvédfiai saját megyéjük zászlóalj parancsnoksága alá esnek s ez által otthon érzik magukat.

Míg ezen cél és ok nélkül fárasztó négy anyai utat igénylő beosztás által Csongrád- és Békesmegye legnagyobb népességű városai vannak helytelenül s indokolatlanul terhelve, s mind Békes-, mind Csongrád megye egy saját nevével viselő zászlóaljtól megfosztva.

Ennek megváltoztatását tehát a közelebbi megyei decemberi gyűlésen a megye által egy a m. m. kir. honvédelmi ministeriumhoz intézendő felirással kérendőnek vélném, mit szerintem mind a *célszerűség*, mind a *lehetőség* szempontjából azonnal megnyerhetnénk addig is, míg az ígért általános új felosztás megtörténne. Célszerűség szempontjából azért, mert a helyi viszonyok újjal mutatják, hogy Vásárhely, Szentés és Makó sokkal kevesebb költséggel szállíthatnak akár a turi, akár a szegedi parancsnoksághoz, mint a csabai és a békési egész járás, s viszont a csabai és békési járásbeli ujoncnak a gyulai parancsnoksághoz csatolása által felette sokkal több költség megkiméltetik, mint a mennyit a vásárhelyi és makói honvédeknek a turi vagy szegedi zászlóalj parancsnoksághoz csatolása igényel; — s végre főleg célszerű a békesmegyei polgárokra nézve, kik most négy-szeres idővesztéssel mennek Szalontára, mint szinte a vásárhelyi és makói polgárokra, kik szinte felényi költséggel s idővesztéssel mehetnek akár a szegedi, akár a turi zászlóalj parancsnoksághoz, — de *lehető* is azért, mert a szentési, vásárhelyi és makói honvédek a 7-ik és 9-ik zászlóaljnak teljesen kipótólják azon hiányt, mit Csaba és a békési járás elvétele által vesztenek, vagyis a 7- és 9-ik zászlóaljak épen ugy kiegészíthetők Szentés, Vásárhely, Makó s ezekhez tartozó apró községek által, mint eddig a csabai és békési járasok által voltak.

En részéről még a közelebb tartandó ujonccsállítás előtt e kérést keresztül vihetőnek és *vándorolnak* tartván, ha a „Békes” olvasó-közönsége ezt velem együtt osztja, nem kétiem, hogy az indítványozó tehetség s akarat sem fog hiányozni, ennyit csak eszmecsere végett akarván csekély erőmlőz mérve elmondani. Felkérem

polgártársaimat ez eszme elfogadására s az ez érdemben teendő nálam szakképzettebbeket az indítvány megtételére.

Nagy Károly.

— **A békekilátások** egyszerre megszűntek, sőt a fegyverszünetről szállongott hírekkel is alább hagytak s így a véres háború tovább is folytatottatni fog. A poroszok részéről tett békeajánlatok — ezek között a szabad bevonulás Párisba — nem fogadtattak el a franciák által, mert ezekben — méltán — Franciaország megaláztatását látják. A francia kormány kiáltványt intézett a néphez, kijelentve, hogy a végsőig fogják folytatni a harcot s Franciaország számít gyermekeire. Páris később saját romjai alá temetkezni, semmint a poroszok igényeinek eleget tenni. Az elszántság az egész országban nő. Marseille maga 17,000 önkéntest állított ki, Lyonban pedig az utcákon is gyűjtenek a sebesültek számára. — Ezalatt a harc változó szerencsével folyik. Toul-t a poroszok a franciák hősies védelme dacára elfoglalták, Bazaine pedig többször kirozott Metz-ből s a németeknek nagy veszteségeket okozott. Strassburgból sept. 14-én tettek győzelmes kirohanást a franciák, 18-án ugyancsak a strassburgiak a németek rohamát verték vissza s jelentékeny veszteségeket okoztak nekik. Thionville-ből a mozgóerők sept. 20-án kirohottak s vagy 100 élelmi és löszerkocsit zsákmányoltak, leölve a német kíséretet. Ezeken kívül még a következő hírek vannak a franciák győzelméről: sept. 23-án a Manduy-féle hadosztály megtámadta a Villejuifi poroszok által megszállott magaslatokat (Páris mellett) és rohammal bevette. Ugyanaz napon Saissat admirál a poroszokat Droeczyből kiűzte. Ballanon tábornok pedig Pirrefit-et támadta meg s űzte ki onnan a németeket. Ellenben egy sept. hó 29-ről keltezett távirat szerint Strassburg kapitulált, s francia részről ez alkalommal 451 tiszt s 17,000 közlegény tette le a fegyvert.

— **Egy német tiszt** könyvet nyomtat Lipcsében, egy francia leveleivel, melyekből állítólag az tűnik ki, hogy Napoleon már aug. 25-ke óta levelezett Bismarckkal s a fegyverletételt tábornokai háta mögött készíté el.

— **Napoleon** a francia trón iránti igényeit fen akarja tartani, s egy berlini hír szerint ez értelemben kiáltványt akar a francia nemzethez intézni.

— **Rómában sept. 23-án** nagy zavargás volt; letepték a pápai jelvényeket, bántalmazták a papokat és zuávokat s megölték néhány rendőrt. Ennek folytán a pápa (ki gyöngékedik) olasz megszálló csapatokat kért az angyalvárba. Ő nem hagyja el Rómát, hol elég jó dolga lesz: kap nyolc millió civilistát s megtartja a Leo városrészt.

Róma bevétele.

Az örök városnak az olasz király csapatai által lett megvétele történetét, egy nagyobb politikai napilap a következő naplószerű közleményben adja:

September 20, reggeli 5 óra; Mig az olasz csapatok a Ponte Manuele mindkét oldaláról, megnyitják a tüzelést, mennydörögnek a Vigna Disben felállított 8 fontos vontosövű ágyúk is, s más két üteg a Porta Ria és Porta Solara közt működik, melyek 600 meternyire közeltek a falakhoz. A pápaiak viszonzják a tüzelést a megtámadott kapuk mögött felállított hat fontosokkal, melyek az oldalt fekvő olasz ütegeknek keveset ártnak.

6 óra reggel. Az ágyuzás minden ponton megindult; több granát is lövetik a városba, melyek házakat gyujtanak fel, s embereket ölnek és sebesítenek meg. A nép roppant tömegben gyülekszik a Szent Péter-térre a pápa vatikáni laka elé, s így kiált fel:

„Kegyelem, szent atya! Add meg magadat!

Az ágyuzás növekedik.

7 óra reggel. A pápaiak tüzelése a Porta Pianál majd teljesen megszűnt. Az olasz ütegek fél hold alakban közelednek a városhoz, s állást foglalnak az északkeleti kapuk előtt. A rohamoszlopok alakulnak, s lábhoz bocsátott fegyverrel várják a réslövés eredményét. Mindkét részen kevés sebesült.

8 óra reggel. A Pius kapu mellett a kaputól száz lépésre, a város falába a réslövés megkezdődött. Az első és nyolcadik üteg egész közel vonul a löni kezdett réshez, s egyetlen golyó sem téveszti célját.

9 óra reggel. Egy csapat olasz megszállta a Patrici és Partrina villákat, melyek közül az első közvetlen a Pius kapu előtt van, s nem viszonzja a pápaiak lövéseit. Mazé de la Roche tábornok két ezred gyaloggal a Tartoma villát foglalja el. A Pius- és a St. Giovanni kapuk égnak. A Murtigmena Bonaparte villa ég, a rés pedig mindig nagyobb lesz. A Tartoma villába vitt ütegből két ágyut a Pius kapuhoz vivő egyenes ut-

ra állítanak, s 240 meter távolból lövi a Pius kapu mögötti torlaszokat, melyekből csak egy puska lövés tétetik.

10 óra reggel. A Porta Piára és a mellette levő részre intézet lövések igen élénkek. A Bonaparte villa falainak nagy része ledől. A résen már át lehet nyomulni. A rohamoszlop elkészül. A 39. serezed és a 6. vadászszázalaj megrohanja a részt és a Pius kapu barrikádjait. Élénk tüzelés fogadja őket, melyet a zuávok a lövésekből, s a Bonaparte villa fái mögül a szorosán zárkózott rohamoszlopokra irányoznak. Paglinai lovag vadász őrnagy, Velenzani hadnagy, egy római, a ki 20 éves száműzetése után most lépett először a hazai földre, elesik, ezen két tisztén kívül még 15 katoná esik el, vagy sebesül meg. Az olasz rohamoszlop mégis „Savoya!” kiáltás közt áttör a résen, s néhány perc alatt olasz trikolor leng a Pius-kapu torlaszai felett.

10 óra 30 perckor az olasz csapatok bevonulási útja nyitva állt. A pápa világi hatalma elbukott.

Midőn az olasz ezredek a résen és a barrikádokon át a városba hatolnak, ama széles és egyenes uton mely a Pius-kaputól a Quirinal felé vezet, roppant néptömeg rohant örömrivalgva az olasz katonák elé. Legelől Rivolta tábornok őrnagy jött egy pápai dragányos csapat élén, fehér lobogóval és a pápától kinyert átadási engedéllyel. Ez már felesleges is volt. A tüzelés minden ponton beállított, s egy hosszú kocsisor, mely a földi diplomácia-testületet tartalmazta IX. Pius nevében tiltakozást hozott, melyet Cadorna tábornoknak kellett átadni. Az első olasz csapatokkal a nép örömjongva járta be a várost; némely helyen, mint a Piazza Trojanán, Piazza Colonán és a Capitolon a pápai csapatok puskatűzét által fogadtattak. Egy pillanat alatt minden ablakból olasz trikolor csüngött le; a városban szétoszlott pápai csapatok körül fogattak, lefegyverezettek, s a középületek udvaraiba zártak. A politikai foglyok kiszabadítottak, s Rómának a Tiber balpartján fekvő része a benyomuló olasz csapatok által megszállatott. A szabadon lihegő nép kifityöltte a zuávokat, sőt az olasz csapatok közbelépése nélkül, komolyabb demonstráció is történt volna.

Mig ezen városrészben az öröm ujongás nem ismert határt, a Tiber jobb partján levő Citta Leonina, melyben az Angyalvár, a vatikán és a St. Pétertemplom van, megtartotta szokott mogorva alakját. Ezt a pápa nem engedte megszállani az olasz csapatok által, s ennek még mind e mai napig birtokában van.

Diadalmenetek, az olasz csapatok bevonulása, kivilágítás stb. zárta be a napot.

Vadász Manó békés-csongrádme gyi tanfelügyelőnek Békésmegye közönségéhez intézett jelentése, az emegyei iskola tanács eddigi működéséről.

Tekintetes megyei közönség! Folyó évi június hó 20-án 361 sz. a. felhívása folytán a békésmegyei iskolatanács eddigi működéséről az 1868-ik évi XXXVIII-ik t. c. 132-ik §. értelmében hivatalos jelentésemet tiszteltetésen a következőkében terjesztem elő.

Miként az ide csatolt jegyzőkönyvből átlátni méltóztatik, a békésmegyei iskolatanács mult 1869-ik évi június hó 21-ik napján tartotta meg első alakulási ülést, mely alkalommal magát megalkakultnak nyilvánítván, még két szakbizottságot is alakított a maga köréből, egyet az alsó, másikat a felsőbb népiskolák részére, hogy így ezek a szakmájukba vágó tárgyak iránt véleményeikkel a tanács működését elősegítsék és gyámolítsák. Az elsőnek elnökül Bonyhay Benjamin ur — a másíknak Gr. Almássy Kálmán ur választatván meg, több más kisebb bizottságok is alakítottak, melyek az ügyek vezetéséhez megkivántattak.

Együlésnek az alakuláson kívül más tárgya nem volt.

Az iskolatanács második ülését ugyanazon év oct. 20-án tartotta meg Gyulán, a megye székhelyén. — Ez ülésben felvétellett a békésmegyei iskoláknak a tanfelügyelőség által készített statisztikai kimutatása, mely a községek által beküldött táblás kimutatások alapján állított össze; azokból kiderül miszerint Békésmegyének van összesen 39179 tanköteles gyermeke, melyből 19494 járt tényleg iskolába; van összesen 196 iskolája, melyből 182 felekezeti, 4 községi 10 magán, de a négy községi még eddig felekezeti jellegét megtartotta. Uj Kigyós iskolája községi jellegét időközben már vissza is vonta; Nagy Szénás és Csorvás községekben a kijelentésnél egyéb nem történt. Az elsorolt iskolákban 186 rendes és 16 segédtanító működik.

Ezekből kitetszik, hogy az eddig létező iskolák száma a tanköteles gyermekek számához képest igen kevés, a községek a tanfelügyelőség útján tehát arra lenének buzdítandók, hogy iskoláik számát szaporítani törekedjenek. Felsőbb iskolák pedig még sehohsem létez-

vén, a szakbizottságok utasítottak vélemény adásra, hogy hol lehetne, mely városokban, ezeket mentül előbb felállítani? A többi tárgyak az iskolatanács belügyeit érdekelvén az iskolatanács működését ezen, két ülésel az 1869-ik év második felére bevégezé.

A bekövetkezett 1870-iki tél folyama alatt, melyben a rossz idő, és szakadatlan tartó esőzések, az utakat ugy szolván járhatlanokká tették, az iskola tanács ülést april 21-éig nem tarthatott, a mely ülésében felvétellett a tanfelügyelőnek jelentése az 1869-ik évi iskola látogatásokról. Ezen jelentés szerint az eddig meglátogatott iskolákban a nevelés ügye meglehetősen haladásnak indult, az előljáróságok mindenit figyelmet és gondot forlítnak azok jókarban tartására s a hiányos felszerelések pótlására. Felsőbb népiskolák állítására Gyula, Békés, Csaba, M.-Berény, Gyoma, Orosháza, Szarvas, Endrőd és Öcsöd községek előljárói felszólítatván, ígérkeztek mindent elkövetni ezek teljesítésére, mihez képest az iskolatanács megbizta szakbizottságát, ezek mimódoni felállításáról véleményes jelentést adni.

Ezuttal örvendetes tudomásul jelentethetik be a tek. megye közönségének, hogy több szegény sorsu békésmegyei néptanító a vallás- és közoktatási minister urtól jutalmi államsegélyt nyertek, mely összesen 580 forint és 9 tanító közt osztott fel.

Előfordultak ez alkalommal több magán tanítónőknek magán neveldejük fenmaradhatása iránti kérelmük is, s minthogy ellenük semmi kifogás nem tétellett és okmányaikkal képességüket kimutatták, annak gyakorlában továbbra is meghagyatni engedtettek.

Előterjesztetett ugyanezen ülésben a n. mélt. vallás- és közoktatási minister ur felhívása folytán: ha vajjon nem volna-e célszerű a szünidők alatt ideiglenes képezdei tanfolyamot nyitni e megyének valamely helyén, hol a még eléggé kinem képzett tanítók ez érdemben oktatást nyerhetnének? azonban erre nézve az iskolatanács ugy van meggyőződve, miszerint Békésmegyében a tanítók többnyire szakképzettséggel bírván, itt szükség ily képezdei tanfolyam nyítására nincs, mely amugy is nagyobb költséggel lenne összekötve, s annál fogva annak létesítését nem javalja; minden felekezet gondoskodjék, hogy iskoláit képzett tanítókkal lássa el, ily értelemben kívánna a vallás- és közoktatási minister urat ezen tárgyan értesíteni.

Általában Békésmegyében még eddig községi iskolák nem alakulván meg, a meglévők mind felekezetiiek maradtak. Felsőbb népiskolák vagy polgári iskolák még eddig nem létesítettek sehol, s a beérkezett jelentések a községekben többnyire azt tartalmazzák, mikép magok erejéből kedvezőtlen anyagi helyzetük miatt ily felsőbb iskolát jelenleg létesíteni nem képesek; e tárgyan tehát a felső elemi szakbizottság véleménye még bevárandó.

Tekintetes megyei közgyűlés! Ezek azok, a mit eddig a békésmegyei iskolatanács három ülésében tehetett, — csekély és kevés ugyan magában, de ha tekintetbe vétetik, miszerint az iskolatanács semmi oly anyagi erővel nem rendelkezik, mely képes egyedül teremteni és létesíteni, meg kell azon erkölcsi hatással elégedve lennünk, a mit eddig a községek nyilatkozata szerint felépése által szült, t. i. az általános érdekeltiséget, mely az iskolák létesítése iránt nyilvánult, és ez akaratot mely képes leendő jövőre sokat teremteni.

Midőn tehát a mult fél és a jelen féle vi működéséről az iskolatanács ezen hivatalos jelentését az 1868-ik évi 38-ik törv. cikk 132 §. értelmében a tek. megyei közönségnek beterjesztem megkülönböztetett tisztelettel maradok a tekintetes megyei közönségnek: a békésmegyei iskolatanács nevében alázatos szolgálja Vadász Manó tanfelügyelő és a m. iskolatanács elnöke.

Törvénytörvényi csarnok.

Békésvármegye bf. törvénytörvényének 1870. sept. 26-án nyilvánosan tartott ülése.

Elnök: Jancsovics Pál. Birák: Kubek Sándor, Németh József, Nyikora Mihály, Szánthó Alajos. Vádlo: Endrefi Károly. Védő: Ladics György.

Gyilkossági kísérlet. Kárnyácki Lajos dobozi uradalmi erdőcsész f. é. febr. 13-án korán reggel az u. n. óvári dűlőben létező s a dobozi uradalom területéhez tartozó rétben, Békés város felőli oldalról lövést hallott, minek folytán kötelességéhez képest azonnal a helyszíre sietett. A mondott helyen találkozott B. V. Nagy Sándor dobozi lakossal; ki, mint ismeretes szenvedélyes orvvadász, a megelőző időkben is, az uradalom földjén, gyakran tilos vadászatot üzött.

Szóváltások után az orvvadász és a csész fegyvere eldördült. Egymásra löttek. Az orvvadász egész lövése a csész mellébe fűródött, míg a csészé az orvvadász kezét és arcát sértette meg.

A csésznek az uradalmi sertésölakig sikerült elván-

szorongnia, hol erejéből kimerülvén, fegyverének második csövéből a töltést azon szándékból, hogy valaki észrevegye, kisütte. Mire egy uradalmi béres által észre is vétetvén, ez által haza szállított s orvosi ápolás alá vétetett. Az orvvalás pedig — a csősz bementésai folytán — elfogatván, ápolás végett a vármegye kórházába vitetett.

Az orvosok véleménye valamint az orvadász, úgy a csősz által ejtett sérelmet is sulyosnak minősítvén; — sérelmeztesére nézve a csősz azt adja elő, miszerint ő az orvadászaton rajtakapott B. V. Nagy Sándort fegyverének elvétele, vagy ha ezt tenni nem tudná, nevezetnek a közszékházához leendő bekisérhetése végett megközelíteni igyekezett, — B. V. Nagy Sándor azonban azon szavakkal: „Ne közelíts, mert mindjárt meghalsz...” fegyverét mellére irányzá s egyszerűsind lött is. Mely, őt életveszélyesen megsebesített, lövés után — mint a csősz folytatólag előadja — azon gondolattal, hogy ha netán halála bekövetkeznék, a bűnöst felismerhessék, fegyverét ő is elcsütte.

S habár az orvadász ezen előadás ellenében azt hozza fel, miként nem ő, hanem a csősz lött először s a fönnebb idézett szavakat ő a csősznek soh'sem mondta; mégis, miután ugyancsak az orvadász azon körülményt, hogy ő a csősz mellett lötte, különben beisméri s miután az orvosok véleményében azon kérdés, vajjon a két egyén közül melyik volt a támadó fél, akként van megoldva, miszerint az más, mint az orvadász nem lehetett és pedig azért nem, mert az orvadászt ért lövés őt balkezének használatától, a mennyiben balhüvelyének harmadik izperce zuzatott szét, fosztván meg, — ez nem, hanem igen is a csősz maradt sebzése után is azon állapotban, hogy ellenfelére löhető és mert az orvadász balhüvelyén és arcában sebzettétvén meg, ez másként nem történhetett, minthogy a csősz részéről jövő lövés pillanatában az orvadász keze fejéhez emelt, — illetőleg arca elfedésére számított, — tehát mintegy fejét oltalmazó védelmi állásban volt, mire őt lövésének eredménytelensége kényszerítte; — annál fogva vádló B. V. Nagy Sándort a gyilkossági kísérlettel elkövetett életveszélyesen sulyos testi sértés büntetésében bűnösnek kimondatni, megfenyítetteti s 280 frt 38 kr. költségben elmarasztaltatni kéri. Védő előterjesztése szerint azonban e büntetés elkövetésének vádját minőkét tettest terhelve, ennek sulya alól csak is az menthető fel, a ki részéről kétségteletlen bebizonyítottatik, hogy a későbbi lövést ő tette s ekként a véten önvédelem határai közt cselekedett és megfordítva a vádbeli büntény miatt csak az ítéltető el, a ki ellen nem erőltetve felállított gyanuok s a tárgyilagosságot nélkülöző okoskodásokkal, hanem a büntető eljárás kétségteletlen bizonyítékaival lehet bebizonyítani, hogy az első lövés tőle eredt. A tény elkövetésénél tanuk nem voltak jelen s mindkét fél tagadja, hogy az első lövést ő tette volna. Igaz, miszerint e tekintetben védelem ellenében a fönnebbi orvosi vélemény gyanuokot szolgáltat, de nem bizonyítékot. Nem pedig ezt azért, mert e vélemény is csak következtetésekre és nem tényekre vagy legalább a tudomány eszathatatlant elveire alapítja az első lövésnek ki által történhetett megítélését. A lövésnél a balkez csak a puskacsővének sulyát tartja a nélkül, hogy az a célzáshoz mulhatatlan szükséges volna s annál inkább nélkülözhető a balkez hüvelykujja. Nem áll tehát az orvosi véleményben foglalt amaz állítás, hogy a sérelem minőségénél fogva védelemnek kellett az első lövést tenni, annál kevésbé, minthogy a közlő lövéshez, mint a minő a csőszön is észleltetett, elegendő, ha a tettes oly helyzetben van, hogy a fegyvert felomelni s elcsútni képes legyen. Egyébiránt valamint az orvosi vélemény szerint védelemnek más körülmények alapján épen úgy a csősznek lehet tulajdonítani az első lövést. Ha — többek között — a csősz a második lövést vagyis közvetlen közelségből teszi, akkor az egész lövésnek védelem kezében vagy fejében kell lennie; de épen mert védelem szélyel szórt seretek lövését kapta: jele annak, hogy a csősz távolabbról s sebzett védelem csak akkor lött, midőn az őt üldöző csősz teljesen megközelíté. De közlő tőve a csősz lövésének mulhatatlan halálosnak is kellett volna lennie, miután az fejre s így nem ködmönön és téli ruhán át volt löve. Mindezek után kétségbe vonja, hogy be volna bizonyítva az, miszerint az első lövést védelem tette; minél fogva védelemét a vád alól feloldani s a költségek alól felmenteni kéri.

A törvényszék B. V. Nagy Sándort a vád alól, miután az, hogy az első lövést ki tette, felállítható nem volt, az orvosok véleménye — mint következtetéseken alapuló — mindössze csak gyanuokot képezvén, — bizonyítékok elégtelenségéből felmentette. De a mennyiben az iratok szerint kétségteletlen, hogy nevezett orvadászot üzött s a mennyiben ennek elintézése a szolgabíróhatásköréhez tartozik; annyiban az iratokat nevezett vádlott irányában további illetékes eljárás vé-

gett a gyulai járás főszolgabírájának kiadni rendelte. Vádlott az ítéletbe megnyugodott. Vádló felebbezett.

Ujdonságok.

— **A közigazgatási minister ur** egy legközelebb kiadott rendeletében az iránt hívta fel megyénk közönségét, hogy miután Arad vára a többször tett felterjesztést egy új ipar- és kereskedelmi kamarának Aradon leendő felállítására érdekében, s a minister ur az említett város ezen alaposan indokolt élénk óhajlásának megfelelően hajlandó: e megye közönsége tekintettel arra, hogy hatósága területe Araddal szírién érintkezik, s hogy a jelen kérdés eldöntésénél a régi szokásos összeköttetések s az érdeklött vidék iparos közönségének óhajtsái is mérvadóak, — a fenforgó kérdés iránt magának kimerítő tájékozást szerevezve, indokolt véleményt terjeszsen fel.

— **Az elhunyt Geist György** jótékony hagyományokkal is maradandóvá tette emléket. A pesti vakok intézetére és lencsházára ezer-ezer forintot hagyott; a pesti Rökus-kórházra, gyulai megye-kórházra, pesti gyermekkórházra, Jozefinum árvaházra és a pestvárosi leányárvaházra két-kétszázat; továbbá huszezer forintnyi alapítványt tett két kitünő tanuló támogatására, a rendelkezési joggal Pest és Gyula városok tanácsait bizván meg.

— **Aradmegyében** a szüret októberhó 10-én veszi kezdetét; Váradon pedig, a tulajdonjog szabadságából folyólag, a szőlőtulajdonosok tetszésük szerinti időben szüretelhetnek.

— **Az alsó fehér-körösi szabályozási társulat** szeptember 28-án Dobozon gyűlést tartott, melynek — mint mondják — érdekes lefolyásáról, jövő számunkban fogunk — a társulati elnök úrtól vett e részbeni szives ígérlet folytán — részleteket közölni.

— **A sok esős** folytán megmaradt Fekete-Körös a múlt héten ismét kiöntéssel fenyegetett, de ezt az alföldi vasut munkásai gyors segélyükkel megakadályozták.

— **A legutóbbi** katonaiállítás alkalmával besorozott újoncok múlt pénteken mentek be illető ezredükbe, hogy katonai kiképzetésük — mely a jövő október és november hónapokon keresztül fog tartani — foganatba véthessék.

— **A torna- és tüzoltó-egylet** választmánya múlt vasárnap a város háza termében ülést tartott. Tárgyai voltak: a Kliment Gyula ur lemondása folytán üresedésbe jött tüzoltó-főparancsnoksági állomás betöltése, a jövő évi költségvetés megállapítása és az egylet tüzoltósági osztályában előfordult szabályellenességek orvoslása iránti intézkedések. A főparancsnokságra Ferentz Alajos ur helyettesített közgyűlési intézkedésig, a jövő évi költségvetés kidolgozására egy több tagból álló bizottság alakítottatik, a tüzoltósági osztályban előfordult rendellenességek iránti intézkedés pedig az erre illetékes főparancsnokra bízott. — A gyűlés ez utóbbi tárgyra nekünk is van egy pár szerény megjegyzésünk. Volt alkalmunk nekünk is másoknak is a tüzoltó-egylet eddigi működését figyelemmel kísérni s így mi is és — bizony tudjuk — mások is meggyőződtek arról, hogy e működés tulajdonképpen iránytalan kapkodásból a parancsnokság tértelenségéből s ebből származott rendtelenségek-ből állott. Igaz, gyakorlatok tartattak ugyan, de azon a tüzoltók soha teljes számmal meg nem jelentek. A legutóbbi időkben volt tüzesetknél tüzoltót nagyon gyéren láttunk s a kik még is megjelentek vagy télen nézésel töltötték idejüket vagy önmagukra hagyva parancsnok nélkül, saját belátásuk szerint működtek. Vezér és közkatona még maig se ismeri egymást, fegyvelm és összetartásnak híre-hamva sincs közöttük. Az annyira üdvös éjjeli örködésre az illető sorbaesők vagy nem, vagy pontatlanul jelennek meg, a tüzveszélynél ismertető jelül szolgáló jelvényt (mely pedig nem üres cífráság, hanem szükséges valami) csak az teszi fel, a kinek tetszik s így megtörténik, hogy csak öt-hat tüzoltónak lévén ilyen jelvénye, a közönség neveti az olyan egyletet, melynek csak öt-hat tagja jelenik meg a tüzveszélynél. Ezek körül forognak a gyűlésben szóba hozott rendellenességek, melyek — ha tovább is tartanak — elég alkalmasak arra, hogy az egyletet neveltségessé tegyék, hogy annak létét aláássák. Megalakultunk nagy hűhóval, ország világ tanuja volt dicsőségünknek, dictióztunk és szelet csináltunk, de midőn tette került, szépen visszadőlünk a kisvárosi indolentia puha párnáira. Pedig nagy ideje volna már belátni, hogy tevékenység, rend s önmegtartás nélkül nem lehet semmi téren eredményhez jutni. A nálunk Gyulán is annyit fesogetett, demokratia épen abban áll, hogy elég szellemi emelkedettséggel bírjunk arra, hogy megalapított intézményeinket önmegtartással, kitartással és áldozatkészséggel fentartani is tudjunk. E nélkül a demokratia üres szó, melyet mindig ajkunkon viselhetünk, de a melyhez felemelkedni nem tudunk.

— **A vasuti kisajátítások ügye Gyulán** az illetékes hivatalnál személyes meggyőződés szerint, a következő stádiumban van: Folyó évi sept. végéig teljesen kifizettetett 131 félnek 33,932 ft 32 kr, a jelzálogi hitelezőktől be nem érkezett nyilatkozatok hiánya miatt ki nem fizetethetett 17 fél, telekkönyvi akadályok t. i. tulajdonjog be nem kebelezése miatt ki nem fizetethetett 27 fél, összesen kifizetetlenül van tehát csak 44 fél, a kiknek váltásággpénze összesen 8914 frt 13 krt teszen. Egyetlen egy gyulai féllel, mint e részben az egész csaba-n.-várad-i vonalon egyedül állóval, nem törtéretett meg a barátságos kiegyezés, törvény útján fogja tehát követelését a társulat ellenében foganatosítani.

— **Nem tartjuk érdektelennek** a megyénkbeli iskolatanács működéséről fentebb közölt értesítés némi pótlásául, a Békés megyebeli tanköteles gyermekekről abban közölt adatokhoz, még a következő részleteket feljegyezni. Az e megyébéli 39,179 tanköteles gyermek közül nemzetiségre nézve 25,520 magyar, 19155 szláv, 1,488 német, 2,029 román. — Vallásra nézve: 15,251 helv. hitv. 14,142 ág. hitv. 6,379 r. kath. 2285 görög keleti, 1,102 izraelita, 20 görög katolikus. — Nemre és korra nézve: 6—12 éves fiu 13,554, leány 13,928; 13—15 éves fiu 5,899, leány 5,798. E szerint tehát megyénkben a helv. hitvallású magyar gyermekek száma a legnagyobb.

— **A Katz Mihály** nagyvárad-i kereskedőn elkövetett vakmerő rablás tettését sikerült ugyan közbiztonsági közegek erőességének kézre keríteni, azonban — mint halljuk — egy másik Várad-i Pál nevű ismert gonosztevővel együtt a napokban a fogságból elillant.

— **Mai számunkhoz** mellékelve veszik t. olvasóink a „Magyarország és a nagy világ“ című képes hetilap mutatószámát. Múlt számunkban már kiemeltük e lapnak egy kiállítás mint beirtalomra nézve beismert jelenségét s így most csak egyszerűen ajánljuk azt.

— **A debreceni kereskedő ifjuság önképző egylet helyeszközlő osztálya** megalakítottatik, van szerencsénk a tisztelt főnök és segéd urakat értesíteni, miszerint az osztály működését a következő czéltól és feltételek mellett folytatandja.

Célja: A helybeli vagy idegen foglalkozást kereső ifjaknak az itteni piacon és a vidéken állomást eszközölni, a helyajánló főnököket ellenben üzletöknek megfelelő egyénekhez juttatni; legyeenek azok egyleti vagy nem egyleti tagok.

Feltételei: Egyleti tagok, kik az osztály közvetítését igénybe veszik, írásbeli jelentésekhez csatolva két oszt. ért frt letéteményeznek; nem egyleti tagok azonban négy oszt. ért frt: küldenek be.

A letéteményezett összeg eredménytelen működés esetében a levelezési költségek levonása után az illetőnek vissza adatik.

A cél mielőbbi elérhetése végett az osztály, a létező kereskedői helyeszközlő intézeteken kívül, a vidéken, az országban sőt a külföldön is tiszteletbeli levelezők által fogja magát képviseltetni.

A jelentések, vagy a fenálló kereskedő egyletek helyeszközlő osztályai által, vagy pedig egyenes érintkezés útján hozandók az osztály tudomására.

ifj. Kardos László igazgató.

Lobmayer Mátyás bizottmányi tag.

Vegyes hírek.

— **Tanárky Gedeon** államtitkár közelébb N.-Váradon volt, hol tiszteletére a püspöki széklakban fényes lakomát rendeztek. Az államtitkár még az nap megtekinté a jogakademia és gymnazium termeit; melyek a legrosszabb karban vannak és megígérte, mikép Pestre érkezése után első teendői közé fog tartozni, hogy e bajon segítve legyen.

— **Budán** közelébb egy csalót fogtak el, ki 8—9 óra közt reggel majd minden negyedik házába bekopogtatott s ha talált valakiti bocsánatot kért a tévedésért, mert X. Y. úrnak akart jöreggelt kivánni; ha észre nem vették vagy senki sem volt a szobában, összekapargatta az apróságokat s aztán odább állott. Ezt a praktikus jöreggelkivánnást már darab idő óta sikerrel gyakorolta, hanem végre, mint legtöbbsnyire: a korsó addig járt a kútra, míg eltört. A csalót is szerencsésen elfogták.

— **A „Nagyvárad“** írja, hogy az alföld-fumei vasut vonalon dolgozó bécsi munkások közelébb Cséffánál a porosz mérnököt, ki igen szigorúan bánt velök, megrohanták s csakánnyal, ásóval agyonverték.

— **Egy nő-honvéd.** Sz...y Ida igazolt honvédtedes a napokban adta be Pestvárosához nyugdíjaztatása iránti kérvényét. E nő 1848].9-ben a 2-ik honvéd-vadászszázalaj 1-ső és 3-ik századában, mint tizedes és szakaszvezető oly jelesül katonáskodott, hogy kétszeres napi-díjat kapott.

Gazdászat, ipar és kereskedelem.

I.

Endröd, szept. 22.

Tekintetes szerkesztőség!

Időszzerűleg célhoz vezetőnek tartom, levelek alakjában e becses lapokban közzé tenni a készthelyi országos felsőbb gazdasági tanintézetben tett jegyzeteimet. Kérek tehát szerény helyet igénytelen soraimnak.*)

Az ipar és kereskedelem gyors fejlődése és az egyes államok növekedő népessége nagy veszélynek fogja kitenni az emberiséget, hogyha a gazdaság is egyszerre mind nem indul meg gyorsabb lépésekkel; a tudományosság útján megfoghatóvá lett, hogy sem a tudorok bölcsesége, sem az állam-férfiak okossága, sem az ipar és művészet ügyessége, nem lesznek képesek köből kenyeret varázsolni; ha meggondoljuk, hogy a tudomány hasznos befolyása a gyakorlati gazdák legnagyobb részétől kétségbe vonatott s hogy azon szomorú — önérdék szülte — nézet nagyon is el volt — nagy sok helyen van — elterjedve, miszerint a gazdasági üzlethez jelesebb elmebeli tehetség nem kívántatik; sőt az ily véleményben élősködő egyének hiszik, hogy öröklött javadalmak, avagy ezek hiányában a pártfogolás elégséges arra, hogy maguknak bizonyos egyének élvezetes vagy pénzkeresetűs életet biztosítsanak: be fogjuk látni, hogy a tudományos gazdasázt kovásza mért tudott csak ily sok idő múltán a gazdák nagy tömegében egy kis terjedést létrehozni.

Az igazságtalan előítéletek immár szünetednek, kezdik elvileg és gyakorlatilag beismerni, hogy a gazdasági pályán működő egyének hivatásos állása „az emberi jóllét legfőbb tényezőjét az államok legerősebb osztályát, a lassu de biztos és törvényes fejlődés alapját képezi és képezendi — épen úgy, mint a népnevelés.”

A jelen idő a „derék gazdától” sokat kíván, követel. A pénzkereset és az anyagi élvezet többé nem lehet a főcél; míg főcél volt, addig sokkal alantabb fokon állott a gazdaság — mint jelenleg. Időnkben magasabb és nemesebb célt kell kitűznie a gazdának; t. i. ha a természet nagy műhelyében mint gondolkozó és gyakorlott segédmunkás közreműködik...; ha a természet titkait kilesni igyekszik, hogy itt elősegítse azt a mi hasznos, ott eltávolítsa azt ami káros; ha mint körültekintő és ügyes kertész a közös anya kertjét — e földet — kellőleg miveli s nem kerül fáradságot és erőködést stb. stb., tudván, hogy ezt gazdagabb termés jutalmazandja, és a mi fő, a népesedés emelkedése is sürgetve kívánja ezt. Csak is ily felfogás mellett válik a gazdaság azon nemes és szép hivatássá, melynek öröme és büszkén szentelhetjük életünket — Cincinnátus és Washingtonként.

Igaz ugyan, hogy a legokoszerűbb gazdász sem képes az eső csatornáit megújítani, a nap sugarait leparancsolni, hogy termése növekedjék és éri, mert a gondviselő által szorosán kijelölt határok, melyeken túl a legnagyobb emberi lángész sem hatolhat; de az is igaz ám, hogy meg van adva az ész és szorgalom, melyekkel képesítve lettünk, a természeti erőket a magunk és az emberiség javára kiaknázni.

Számos a természethez intézett kérdések lettek már megoldva; igaz, hogy a természet sokáig nem válaszolt, de mégis sikerült egyes kérdések megközelítő vagy teljes megfejtése; sok nyílt kérdés áll még; de bizony föltehetjük, hogy azon határok, melyeken túl az emberi ész már nem hatolhat, koránt sincsenek még elérve, s

*) Szives készséggel.

Szerk.

hogy ami jelenleg még nincs kiderítve, ami előttünk most csodálunk tünik föl nem sokára eszünk által megfoghatóvá fog válni.

A gyakorlati gazda mindenesetre csak a tudománnyal szövetkezve képes ily alapos buvárlatok és helyes észleletek eszközzésére; szükséges okvetlenül, hogy a gazdász oly barátja legyen az elméletnek, mint a gyakorlatnak, ki életét egész odaadással szenteli hivatásának, ki a gazdasággal magasabb és szebb célt is törekszik elérni, mint csupán a rideg pénzhozamot, pénzgyűjtést.

Azt vehetné valaki ellen, hogy nem mindenki oly szerencsés, hogy korát tulszárnyalni képes legyen, és hogy embertársainak és az utóvilágnak új fölfedezéseket szolgáltatathatna; ily ellenvetésre ez a felelet; de igen sokan megtehették volna, hogyha kellő tudományosságot, derekas gyakorlatot kitarító szorgalommal párosítottak volna.

Sőt, ha fölfedezéseket nem tettek volna is, tapasztalataik és tanulmányaikról jegyzeteket tévén, oly adatokkal szolgáltattak a lángész számára, hogy azok nyomán az fölfedezéseket fogott volna tenni.

Maguk a tények nem mindig bizonyosak, mint melyek hogy fölfedezzenek, sok időt, türelmet és ügyességet igénylenek.

Racine János jeles frankköltő írja, hogy

„Legelső tanárunk nekünk az önérdék:

Nyájra, aratásra a gondunk temérdek.

Nem ozhathatánk-e mi rendbe napot, munkát

Ugy, mint a csillagok utjokat befutják?

A nép, mely a Niinek partjait miveli,

Derült égén őket már régen figyelé...”

E versekből kitűnik, hogy a csillagászat, föld- és számtan, az önérdék e szülöttei, mind az egyiptomiaknál kezdődtek; s hogy az önérdék mellett a rend, helyes beosztás stb. igen szükségesek.

Thales görög böles félig-meddig már látta, hogy a föld gömbölyű lehet, hogy ezen véleménye adatul szolgált azon lángész számára, ki a föld gömbölyűségét be is bizonyította. Valószínű lehet, hogy Plató azon atlanti sziget alatt, melyről beszél, s melyről a tudósok vitatkoztak az ő korában, épen Amerikát értette. Szeneka látnoki hangon hirdeti, hogy valaha új világot fognak fölfedezni; nem szolgálhat-e ez adattul és biztatóul a tudós nagy olvasottságu lángésznek, Kolumbusnak?

Tehát, ha fölfedezők nem lehetünk, iparkodjunk azon hogy alapos észleleteink- és tapasztalatainkból eredt jegyzeteink, megírott adataink nyomán a születendő lángészek azokká lehessenek.

Megállapodás ezen téren a lehetetlenségek közé tartozik; hogy a gazdaságot folytonos fejlődésnek és tökélyesedésnek megjele: a fölött alig-alig kételkedik már valamennyire intelligens egyén. Minden eszközlést, mielőtt az életbe léptetnének, szorgalmasan meg kell vizsgálni és az előrelátó kiszámítást semmiképp sem szabad elmulasztani, — ellenkező esetben az elkövetett hibák csak akkor derülnek ki, midőn már az idő, a munka és a töke menthetlenül elveszett.

A legjobb terv, a lángészü gondolat kedvező eredménye, hibás vagy hiányos kivétel miatt gyakran, lehet általánunk, mindig jelentékenyen megsorbittatik vagy sokszor teljesen értéktelenné válik; következésképpen és igen természetesen az eredmény attól függ, valjon bir-e a gazdász valamely dolog kivételénél annyi gyakorlati ügyességgel, mint a mennyit a tervező föltételez vala. — A vállalkozó gazdász kell, hogy képesítve legyen a tervező szakemberek véleményeit megérteni s ezek alapján magának helyes ítéletet képezni.

Továbbá szükséges, hogy a gazdász mintegy hadve-

zéri tehetséggel bírjon a gyakorlati munkálatok elrendelése, vezetése- és beosztásánál; fölülte kívánatos, hogy minden gazdász szakmája gyakorlati munkálatait lehetőleg magáévá tegye, sőt az is óhajtható, hogy azokat bizonyos csinnal és ügyességgel végrehajtani tudja; ez által a gazdász alárendelt cselédjei előtt tekintélyben emelkedni fog s minden munkást meggyőző arról, hogy ily vezérő s parancsoló egyén rájuk nézve nélkülözhetlen, elismervén a gazdász vagy a kezelő tiszt felettüki felsőbbségét minden tekintetben. — Képes legyen az illető a gazdaság bevételeit és kiadásait úgy vezetni, hogy alárendeltjei anyagi ellátásban s egyéb szükségletekben rövidséget ne szenvedjenek; az ezzel ellentétesen működő gazdász állása tetemesen megnehezedik.

Legyen az önálló gazdász vagy gazdatiszt a cselédességnek és munkásoknak emberség, becsületesség és erényesség tekintetében példánykép; istenkáromlás nélkül is lehet gazdálkodni; ennyit a cselédség joggal kívánhat tőle, mivelhogy az ő kiképzésére hasonlíthatlanul több fáradság, idő és költség fordított, mint a cselédségére.

Ily gazdász vagy gazdatiszt minden rendelkezésére álló munkást meg fog győzni, hogy rendeletei meggondoltak, igazságosak, célszerűek s hasznosak, s bizony számíthat a készséges közreműködés nagy előnyére.

Egyen a gazdász elengedhetlen föttulajdonsága a rendszerezet, mert rendtelenség következtében a gazdaság szabályszerű haladása megakad; sokkal könnyebb a fenálló rendet folytonosítani, mint a becsuszott rendtelenséget kiirtani. Ennyit általánosságban, jövő levelemben részletesen a földmivelés egyes ágairól egymásutáni rendben.

Balla Mátyas.

Hetivásári tudósítás.

Gyula szeptember 30-án. Bár többféle gazdasági dolog összetódult, még is jó közepeszerű piac alakult. Legkevesebbre 350-re lehet bízott tenni a szekérforgalmat, s ebből a gabonafélékkel jött szekereket 200-ra, köztük az új esöves kukoricás szekereket 150-re.

Szent Mihály napját, — az árendások e nem jó akaráját itt-ott lehetett érezni, — nem egy szorult ember olesóbban adván gabonáját, mint az előbbi piacon!

Buzának a legneheze 9 frt 9.20 kron; — a közepeszerű 8.20—50 kron, a szorult vékonyé, vagy igen vadborsós konkolyosé 7 frtől 7.50 krig kelt leginkább köblönként. — Vevők a napi fogyasztók, és néhány gazda volt Sarkadról, kik a vékonyabb szemű búzát vetnivalóul vették, — náluk az őszi vetések erősen kifagyván. — A kereskedők is vettek ketten-hárman részt a szekerekről részint mutatókból.

Az árpa ára érezhetően csökkent, — kivált a piac végén; mert 3 frtért csak a legszebbet lehetett eladni, míg a csekély vékony szemű ázott 1.80 kron is kapható volt.

A zab java 3 ft csekélye 2.80 kr. volt, s fogyasztásra mind elkelt gyorsan.

A csöves kukorica ára nagyot esett, de 40 krtól 45—46 krig fizetettve még is mind elkelt, majd minden iparos hizlalással is foglalkozván itt rendesen.

Nádnak, fának nagy áron jó kelete volt, — hal nem jött szekeren; a vöröshagyma olesóbb lett, 90—100 kr volt újra vékája. — Káposztát, most keveset hoztak, — a legszépe 3—4 frt volt száza.

A sertés vásár közepeszerű, mérsékelt keléssel; — ló és marha vásár egyáltalában csekély volt.

Sz. L.

Nyílt-tér.

— A vivást tanulni kívánók figyelmeztetnek, hogy a tanítás vasárnapot kivéve — naponként d. u. 3 óráig 5-ig szokott tartatni, a kik tehát ebben résztvenni kívánnak, a torna-tanárnál jelentsék magukat.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
HAJÓSSY OTTO.

HIRDETÉSEK?

Árverési határidő változtatás.

Gróf Wenckheim Krisztina végr. gyám-sága közhírré teszi, miszerint a

békési gőz- és szélmalom

bérbeadására nézve ugyanezen lapokban közelebb meghirdetett árverés október 3-ka helyett október 17-én fog Békésen megtartatni, s a bérleti idő is 1871. martius 30-tól számítva nem 3, hanem 6 évre fog kitartani. (76)

Gyulán, Dobay János gyorsajtóján.

Külföldön tett nagyszerű előnyös bevásárlás folytán az ösz-szes árúimat 3—5

50 százalékkal

adom olesóbban az eddigi áraknál, mi célból a n. é. vevőkönzséget minél gyakoribb látogatásra felkérem:

BAK SALAMON.

Mindenféle

valódi amerikai varrógépek

alólirottán gyári áron, 5 évi jótállás, díjmentes oktatás és részletfizetés mellett kaphatók úgy szintén azoknak kijavittatását is elvállalja.

(60) 13—13 **Kálmán Zsigmond,**
G y u l á n.